

Prof. JEFFREY D. SACHS

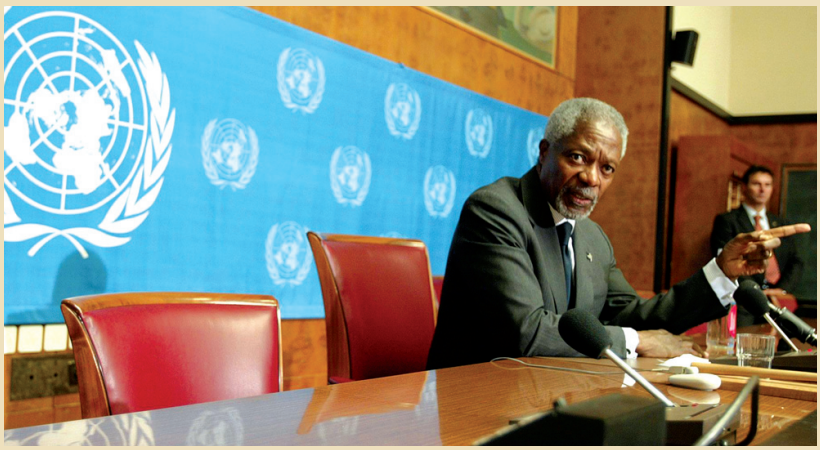
Birleşmiş Milletler'in yeni yüzü

Yeni yıla girdiğimizde Kofi Annan'ın on yıllık görevi sona erecek, yerini Güney Kore Dışişleri Eski Bakanı Ban Ki-Moon alacak. Yeni genel sekreterin, dünyayı bekleyen çevresel ve ekonomik sorunlara karşı, fırsatları iyi değerlendirmesi gerekiyor

1 Ocak 2007'de Güney Kore Dışişleri Eski Bakanı Ban Ki-Moon, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri olacak ve Kofi Annan'ın on yıllık görevi sona erecek. Annan yoksulluğu azaltma ve insan hakları konularında uyguladığı diplomasisi ve liderliği ile tüm dünyaya örnek oldu. Ancak liderliği döneminde Irak savaşı dünyayı ikiye böldü, bu kriz bölgelerine, iklim değişikliği, hastalıkların kontrolü, yenilenebilir enerji ve temiz su kaynaklarına ulaşım gibi kritik uzun vadeli sorunlara yönelik ilgiyi ve finansal kaynakları azalttı. Bununla beraber ABD'de yapılan seçimler ve Asya'nın küresel nüfusunun artması, yerküreyi bekleyen çok daha önemli sorunlara, tüm dünyanın ilgisini çekme fırsatını da doğuruyor. Dünya kamuoyunun ilgisini çeken yoksulluk sıkıntılarına uzun dönemde; çevre, nükleer zenginleştirme ve BM reformları eklenebilir.

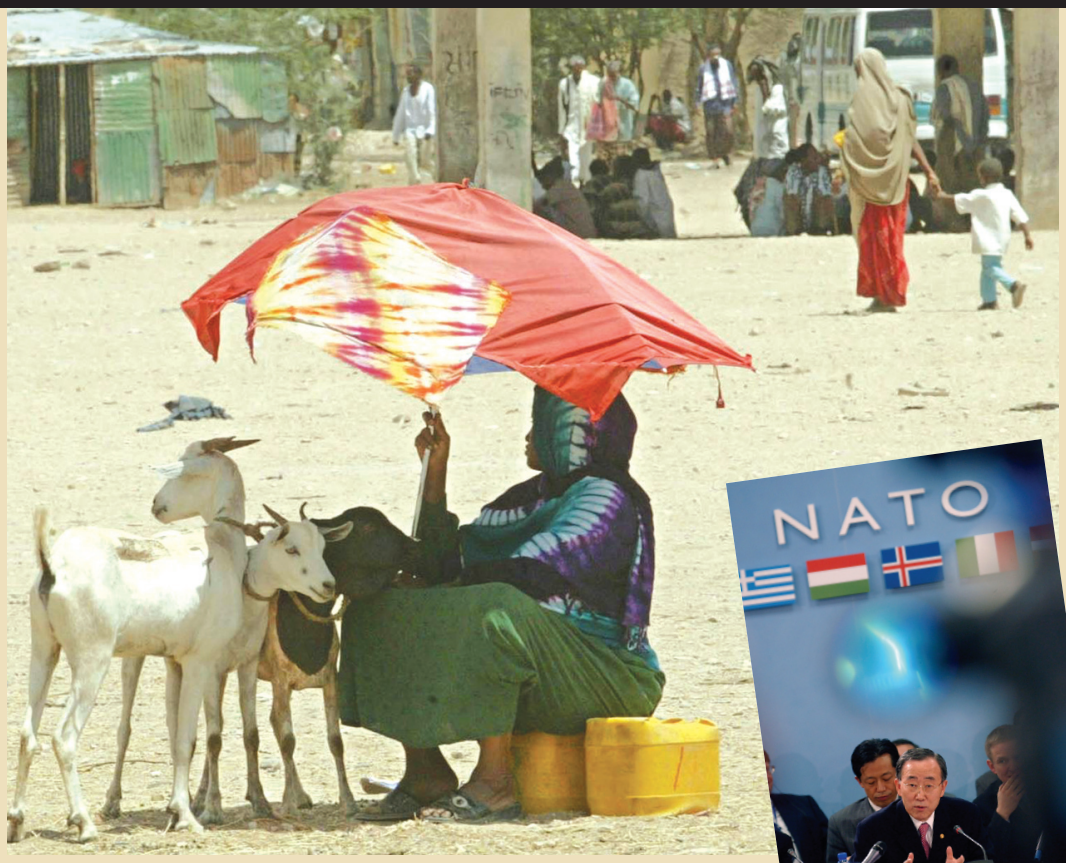
Şu halde yeni genel sekreteri uzun zamandır manşetlerden inmeyen uzun bir liste bekliyor: Irak, İran, Afganistan, Filistin, Lübnan, Somali, Myanmar, Sudan, Kuzey Kore ve diğer ülkelerdeki sorunlar... Bu ülkelerin hükümetleri üzerinde tehdit ve baskılarla, bazen de savaşlarla hakimiyet kurma girişimleri başarısız oldu. Birçok girişim bundan beş yıl öncesine göre daha dengesiz. Açıkçası artık yeni yaklaşımlara ihtiyaç var.

Ban'ın ülkesi Güney Kore'nin de içlerinde bulunduğu öncü Asya ülkeleri, uzun zamandır karmaşık sorunlara cevap verebilecek bir "diplomatik yaklaşım-ekonomik teşvik" dengesi arayışındalar. Ana fikir; uzun zamandır dengesiz seyreden bölgelerde baskı ya da tehdit zoruyla kontrol yoluna gitmektense, uzun vadeli başarılar sağlayacak temeli hazırlamak. Bu dengeli yaklaşımlar çok önemli. Çünkü dünyanın birçok kriz bölgesi sadece politik değil aynı zamanda açlık, hastalık ve çevresel sıkıntılar nedeniyle de tehlike altında.

Darfur'u ele alalım. Birleşmiş Milletler Kurulu'nda Sudan Hükümeti ile Darfurlu insanlar yüzleştirilmiş ve bir kriz tartışması yaşanmıştı. Fakat gerçek şu ki Darfur; su, içecek, sağlık klinikleri, okullar ve diğer temel hizmetler için yeterli kaynaklar olmaksızın hızla yoksullaşan ve giderek genişleyen bir nüfusa ev sahipliği yapıyor. Tüm bunların üzerine güç odakları, baskılar üzerine yoğunlaşacaklarına, Sudan hükümetiyle birlikte çalışarak uzun vadeli kalkınma stratejileri oluşturmalı ve bunları finanse etmeliler.

Darfur'daki ya da herhangi bir yerdeki krizi çözmek yeni genel sekreteri bekleyen en büyük zorluklardan biri. Birleşmiş Milletler tam olarak bir kriz bölgesinden bir diğer kriz bölgesine zıplamıyor, çünkü bu hayati öneme sahip. BM, dünyayı bekleyen uzun dönem etkili olacak çevresel ve ekonomik sorunlara karşı küresel bir anlaşmanın inşasında liderlik edebilecek fırsatlara ve özgün role sahip. Çok da uzak olmayan bir gelecekte iklim değişikliği, ormanların yok edilmesi, nüfus artışı ve diğer ekolojik gerilimler yüzlerce milyon insanın hayatını tehlike altına sokacak. BM'nin liderliği tüm bu küresel zorluklara çözüm üretmek için

esaslı bir yardım olacak.

1992-2002 yılları arasında BM üyesi ülkeler uzun vadeli küresel çözümler için altyapı sağlayacak ve sağlaması da gereken birçok antlaşma ve sözleşmeler imzaladılar. Üç antlaşma 1992'de sözde Rio Konferansı haricinde imzalandı ve kapsamı iklim değişikliği, biyolojik çeşitliliğin korunması ve çölleşme idi. 2000 yılında üye ülkeler Milenyum Kalkınma Hedeflerini imzaladılar. Ve 2002'de Monterrey Antlaşması imzalanarak, yoksul ülkelere yapılan yardımların üç katına çıkarılarak yapılan yabancı yardımların zengin ülkelerin GSMH'lerinin binde 7'sine ulaştırılması ve böylece uluslararası hedefe ulaşılması kararlaştırıldı.

Tüm bunlara ek olarak BM, artık yeni hedefler oluşturmak işiyle değil, var olan hedefleri kararlaştırılan doğrultuda yerine getirmek işiyle meşgul olmalıdır. Bu Ban'ın, yeni pozisyonuna yaklaşımıyla da tam olarak örtüşüyor. Ban, niyetinin benzer şekilde, BM'in dünya toplumlarının yaptıkları anlaşmaları yerine getirmesi yönünde olduğunu da açıkça belli etti. Bu yürütme olmazsa yapılan anlaşmalar hiçbir işe yaramazlar.

Görevi süresince genel sekreter, Kyoto Protokolü'nün sona ermesiyle birlikte 2012'den itibaren iklim değişikliği ile ilgili küresel bir anlaşmayı sürdürmek zorunda kalacak. Süresinin bitimine sadece dokuz yıl kalan Milenyum Kalkınma Hedefleri de, yoksul ülkelerde yolundan çokça sapmış durumda. Biyolojik çeşitliliği tehdit eden unsurların ortadan kaldırılması için 2010 yılına kadar küresel bir müdahale olmazsa yağmur ormanlarının ve okyanusların büyük bir bölümü yok olmaya devam edecek.

ABD, BM çatısına daha yakın çalışırsa, nüfuzlarını ve kaynaklarını günümüz sorunlarını aşmak için kullanmaya hazır, Asya'nın giderek güçlenen ülkelerinin yanında olduğunu görecektir. Çünkü sonuçta Asyalı ülkeler kendi uzun dönemli kalkınmalarının temelini oluşturabilmek için küresel kararlılığı destekliyorlar.

Asya ülkeleri, tüm dünya üzerindeki nüfuz etkilerinin giderek arttığının, en az yatırımcılar, ticari ortakları ve çevresel değişikliklerin yaratıcıları ve kurbanları kadar, kendileri de farkındalar. Asyalı güçler Darfur, Kuzey Kore, Myanmar ve diğer yerlerdeki krizleri çözebilecek kuvvete sahipler. Aynı zamanda bu ülkeler iklim değişikliği, su kıtlığı ve benzeri zorluklar için yapılacak ortaklaşa çalışmaların yürütülmesinde çok önemli olacaklar.

Yeni genel sekreter, tüm dünyanın "artık yeter" diyerek sorunların çözümüne amade olduğu bir dönemde göreve geliyor. Zaten hazırda yapılmış büyük anlaşmalar ve belirlenmiş hedefler var. Bu hedeflerin hepsi başarılabilir. Tek sorun yürütmeyi başarabilmekte.

Copyright: PROJECT SYNDICATE
www.project-syndicate.org
Çeviren: Mehmet Erdem Fidangül

BM, dünyayı bekleyen uzun dönem etkili olacak **çevresel** ve **ekonomik sorunlara** karşı küresel bir anlaşmanın inşasında **liderlik** edebilecek fırsatlara ve **özgün role** sahip